

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. พิธีต้อนรับประธาน
เปิดงานและประธาน
จัดงาน
- 2.-5. พิธีต่าง ๆ ของ
ล้านนา
6. พิธีสาวไหมจาก
ช่างพี่น้อง
โรงเรียนเรยีนาเชลี
วิทยาลัย

ไถ่ถอนเจ้าแม่จันจิ ไกล่สงกราบต์
หรือปีใหม่แบบไทยเดิม ต้นไม้ต้นไร่ละไ
ร่วงหล่น ปีนี้โชคคี่ช่วงเดือนมีนาจะมีฝน
หลงตกติดต่อกันหลายวัน ต้นไม้งงจัน มี
บ้างปรับตัวไม้กันก็ทำอะไรไม่ถูก ไบ่เดิมไม้กันหลุดร่วงต้อง
รับแตกตาสร้างไบ่ใหม่ขึ้นมา บ้างสลัดไบ่ก่อนหน้าบ้านแล้ว
พอไต่ฝนใหม่ก็แตกไบ่อ่อนเป็นสีเขียวใส ๆ เช่นใจเช่นตา

สืบสานล้านนา (1)

■ มาลา คำจันทร์

เดือนเจ็ดเหนือตรงกับเดือนห้าแบบไทยกลาง ตกอยู่ราวเดือนเมษายนของแทบทุกปี เดือนนี้เป็นฤดูแดดเดือด ความร้อนแรงของแสงแดด รุ่ยรายรุนแรงที่สุดในรอบปี ฟ้ามักหม่นเทาเหมือนไส้ขี้เถ้า แผ่นดินก็แห้ง ผืนนาแตกระแหง

คุณนวลสวาท เปาโรหิตย์ฯ พบฯ ท่าน นพ.เกษม วัฒนชัย รมต.กระทรวงศึกษาธิการ และคุณบุญเลิศ บูรณุปกรณ์ นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่

คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ ผู้จัดการงาน สืบสานล้านนา

เป็นหลิบเป็นรพอให้งูและเขียดน้อยได้ซุกอาศัย คิดถึงสมัยยังเป็นละอ่อน ทุ่งปุ่เหมยที่บ้านเกิดกว้างขวางไปจดหมู่บ้านอีกฟากทุ่ง หน้าน้อาหารการกินผิดเคื่อง ผักไม้ไม่แตกยอด ปลาหลวงวังน้ำลึก ปูกับหอยก็ฝังตัวลึกในผืนนา พอได้อาศัยหลิบดินแตกระแหงเป็นที่เสาะหาใส่ปากใส่ท้อง เอาเสียมหรือจอบขุดดิน เขียดน้อยตกใจก็กระโดดออกมา เขียดผอมมาก คนก็ผอม พอเขียดผอมกระโดดหนี คนผอมก็ไล่ตะครุบเป็นที่สนุกสนานประสาเด็ก ๆ บางทีจัดไปเจอูกี้วึ่งหนีกระเจิดกระเจิง

เดือนเจ็ดแล้งจัด ทองกวาววายแล้ว จั้วหลวงก็วายแล้ว ซอมพอลหลวงยังจั้วเจียอยู่ ดอกกลมแล้งก็ยังสะลิมสะลือเหมือนคนตื่นสาย แต่ก่อนแต่เดิม ดอกไม้ประจำเดือนเมษายมักได้แก่ซอมพอลหลวงกับลมแล้ง แต่ปีนี้มีมองไปทางไหนก็ยังไม่เห็นสีแดงเจิดฉายของซอมพอลหลวงกับสีเหลืองลออของลมแล้ง ท้องทุ่งกว้างขวางสมัยเป็นเด็กก็หดแคบลง ผืนดินมีเท่าเดิม ไม่ได้ถูกฝังตั้งขอม้วนหนึบรักแร้เหมือนไบโอนด์ แต่หน้าที่ใช้สอยเปลี่ยนแปลงไป นาข้าวกลายเป็นบ้านเรือน เป็นสนามกอล์ฟ เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ต้นไม้เคยมากก็บางตา ดอยสุเทพเคยเขียว

ข้าเหมือนคนผอมตกก็ดูโกร๋นโล้นเหมือนคนเป็นโรคผมร่วง แต่ยังมีที่ดินผืนหนึ่งกลางเมืองเชียงใหม่ที่ยังเขียวงาม มากมีหญ้าไม้ซึ่งส่วนมากเป็นไม้จำฉา หาไม้ดอกไม้ออยพบ แต่ก็ยังดี ยังได้อาศัยร่มเงาผ่อนคลายหายร้อน

ที่ดินผืนนี้เป็นทรัพย์สินสมบัติของวัดเจติยหลวงตระกูลลำชา เอาถวายให้วัดแต่เมื่อยี่สิบสามสิบปีก่อนหน้า โฉนแล้ว ยังไม่มีนักการเมืองท่านใดคิดอ่านแปรรูปเป็นสนามกอล์ฟ อย่างสนามกอล์ฟอัลไพน์ที่นายภยทัภฆณ เกือบเอาตัวไม่รอด ที่ดินผืนนี้อยู่แถวถนนรัตนโกสินทร์หรือถนนดอยสะเก็ดสายเก่า อยู่หลังโรงเรียนปรินชอร์แยล ที่ดินผืนนี้เป็นที่ตั้งของโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา เป็นที่จัดงานสืบสานล้านนา

เฮ้อ...กว่าจะเข้าเรื่องได้ วกไปวกมา วนมาหาที่จอตไม่เจอ

งานสืบสานล้านนาจัดมาเป็นปีที่ห้าแล้ว มีคอนเซ็ปต์ หรือสโลแกน หรือปรัชญาของงานว่า สืบสานล้านนา สืบสานภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความเป็นมาของงานสืบสานล้านนามีอยู่ว่า เมื่อห้าปีก่อน องค์กรเอกชนร่วมกับเอกชนไร้องค์กร ร่วมกับ

บางส่วนของงานสืบสานล้านนา

ครูบาอาจารย์และนักธุรกิจกลุ่มหนึ่งมีความเห็นพ้องต้องกันว่าความเป็นล้านนาชักจะเลือนจางลงไปทุกที จึงคิดจะจัดงานสืบสานวิถีล้านนาขึ้นมา ปีแรกก็ขลุกขลักอยู่บ้าง ปีต่อมาก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนมาถึงปีนี้เป็นปีที่ห้าแล้ว องค์หลักของงานอาจแบ่งเป็นสามส่วนคร่าว ๆ อันนี้ข้าพเจ้าแบ่งเอง ไม่ใช่คณะทำงานสืบสานล้านนาท่านแบ่งไว้ ถูกผิดอย่างไร ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

1. ส่วนภูมิปัญญา

2. ส่วนสืบสาน

3. บุคคล

ส่วนภูมิปัญญานั้นเป็นนามธรรม คิดว่าคงไม่ต้องอธิบายว่าภูมิปัญญาคืออะไร ผู้อ่านขวัญเรือนที่รักทั้งหลายอาจรู้ดียิ่งกว่าผู้เขียนเสียอีก ภูมิปัญญาล้านนาคงไม่ต่างไปจากภูมิปัญญาของท้องถิ่นอื่น ๆ มันคลุมอยู่ระหว่างจากเกิดถึงตาย และหลังความตาย

มนุษย์มีความทุกข์ มีความ

กลัว ตายไปแล้วก็กลัวทุกข์ มนุษย์ทั่วทุกท้องถิ่นในโลกจึงมักสร้างคตินิยมเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย เช่นสร้างสวรรค์ขึ้นมา สร้างชาติหน้าขึ้นมา สร้างภพภูมิภาวะต่าง ๆ ไว้รองรับชีวิตหลังความตาย บางภูมิปัญญาสร้างไว้ละเอียดซับซ้อน อย่างภูมิปัญญาพุทธ-ศาสนาสร้างสวรรค์นรก สุตติภูมิ ทศตภูมิหรืออบายภูมิ อย่างที่ปรากฏในไตรภูมิหรือเทภูมิกถาอันยอดเยี่ยมพิลึกพิลตารนั้นแหละ ในภูมิปัญญาล้านนานั้น ไม่แน่ใจว่าแต่ตั้งแต่เดิม ก่อนคนล้านนาจะรับพุทธศาสนานั้น บรรพชนท่านสร้างคติเรื่องชีวิตหลังความตายไว้อย่างไร ผมเองมองเห็นไม่ค่อยชัดนักออกว่าไรในตอนนี้เป็นเรื่อง แถน ตายแล้วก็เข้าไปรวมอยู่กับแถน ก่อนเกิดแถนจะเป็นผู้ส่งเราลงมาเกิด แต่ความคิดเรื่องแถนผมยังไม่อยากปักใจเชื่อว่าเป็นภูมิปัญญาล้านนาอาจรับมาจากแหล่งอื่น

คติหลังความตายที่ปรากฏในล้านนาปัจจุบันล้วนเป็นภูมิปัญญาแบบพุทธศาสนาทั้งสิ้น

ภูมิปัญญาล้านนาไม่ได้มีแต่เรื่องชีวิตหลังความตายอย่างเดียว อย่างที่พูดไปแล้ว ภูมิปัญญาของมนุษย์ครอบคลุมกว้างขวางทั้งโลกนี้และโลกหน้า โลกนี้คือความจริงโลกหน้าอาจเป็นเพียงความเชื่อ แต่ถึงอย่างไรความเชื่อก็เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต คนเราเชื่ออะไร รูปแบบของชีวิตก็มักสะท้อนออกถึงความเชื่อนั้น ๆ เช่นว่าเชื่อว่าบาปไม่มีบุญไม่มี ชีวิตก็มักพุ่งเพื่อหลงระเริง ไม่ค่อยมีอะไรมาเหนี่ยวรั้งซึ่งใจ เอาแต่ประโยชน์ของตัวเป็นที่ตั้ง คนพวกนี้หากหลุดไปเป็นนักรบเมืองก็นากลัว มันจะโกงประเทศชาติ โกงประชาชน จะขาดหิริโอตตปปะ เพราะเชื่อว่าบาปไม่มี

แม่ฮุยที่มาแ่ว่ความ

ช่างฟ้อนดาบตัวน้อยหน้าตาไรเคียงสามาก

บุญไม่มี

บาปบุญมีจริง

บาปอยู่ในใจ บุญอยู่ในใจ

เมื่อมีใจ ก็มีบาป ก็มีบุญ

ไร้ใจเมื่อไร ไร้บาปเมื่อนั้น ไร้บุญเมื่อนั้น

ชักจะเป่อกไปอีกแล้ว ไม่อยากให้ข้อเขียนเล่าเรื่องสบาย ๆ กลายเป็นเรื่องหนักเครียดขบคิดขมวดคิ้ว ขอดัดข้ามองค์ความคิดเรื่องภูมิปัญญาไปก่อน ชินแจกแจกสาธยายให้ครบก็คงไม่ต้องไปแ่ว่งานสืบสานล้านนากันแล้ว มาว่าถึงส่วนที่สองคือการสืบสาน คำคำนี้มีนิยามอยู่ว่า หมายถึงการสืบต่อมาและสานต่อไป นั่นคือมีที่มาและมีที่ไปชัดเจน มาจากอดีต ไปสู่นาคต สืบต่อจากอดีต สานต่อไปสู่นาคต แต่อดีตกับอนาคตเป็นปลายสองข้างของแกนเวลา (ถ้าเวลาเป็นเส้นตรง) อดีตที่ผ่านมา กับอนาคตที่จะเข้าไปอาจไม่ใช่อันเดียวกัน เราอยู่ตรงปัจจุบัน ทำอย่างไรจะเอาของดีในอดีตไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต อันนี้เป็นกรอบความคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งของงานสืบสานล้านนา

เราไม่ได้กอดอยู่กับอดีตอย่างเดียว อย่างหลาย ๆ คนเข้าใจ

เราไม่ได้หลับหูหลับตาอนุรักษ์ เป็นพวกอนุรักษ์นิยมสุดขีด อย่างที่หลาย ๆ คนกล่าวหา

เรามองไปข้างหน้า แต่เราจะไม่หลุดหลงลงสู่กระแสโลกาภิวัตน์โดยขาดสติ สัมปชัญญะ

โลกาภิวัตน์มีมายา มีความหลอกหลวง ติดตามไม่ทันระวังประเทศชาติชวนทรุดอีกครั้งเน้อ...เจ้าที่นายน้อง

ทั้งหลาย

ส่วนที่สาม บุคคล ส่วนนี้สำคัญมาก โลกนี้มีอยู่ก็เพราะมีคน หากไม่มีคนก็ไม่มีโลกนี้ แต่อาจจะมีโลกอื่น เช่นโลกของหอยทาก โลกของเชื้อเอชไอวี โลกของพาราสิต อมีบ่า พารามีเซียมอะไรไปโน่น โลกนี้มีอยู่เพราะคนเป็นผู้อธิบายโลกให้ หอยทากเป็นผู้กำหนดนิยามความหมายของโลก โลกนี้ก็เป็นโลกของหอยทาก ไม่ใช่โลกของคน

บุคคลในส่วนที่สามนี้หมายถึงคนอันเกี่ยวข้องกับงานสืบสานล้านนา ไม่ได้หมายถึงเฉพาะกลุ่มหรือองค์กรที่จัดงานขึ้นมาเท่านั้น คนที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสานล้านนามีทั้งคณะทำงาน คนมาแ่วมาแหวง พ่อค้าแม่ขาย พ่อครูแม่ครู ลูกศิษย์ และอนุชนผู้จะเติบโตใหญ่โตขึ้นมาในอนาคต

ส่วนของบุคคลที่บทความเล่าเรื่องชุดนี้ก็จะกล่าวถึงคือพ่อครูแม่ครู ลูกศิษย์หรือลูกศิษย์และอนุชน

เอาละว่ากล่าวถึงส่วนต่าง ๆ ก่อนข้างครบแล้วที่จริงไม่ครบหรอก ไม่ครบคลุมสักเท่าไร แต่อยากให้อ่านกันเพลิน ๆ ไม่อยากให้ท่านผู้อ่านขวัญเรืออ่านไปด้วยขมวดคิ้วไปด้วย อันว่าแง่มุมเชิงปรัชญาปรัชญาของงานเนื้อหาสาระ หรือวิธีการแสดงออกซึ่งปรัชญาของงานอะไรนั้นมันหนัก มันมักจะชักหัวคิ้วให้ชนกันเสียเรื่อย ปล่อยผ่านไปก่อนก็แล้วกัน หากท่านผู้ใดสนใจรายละเอียดในแง่วิชาการ อาจติดต่อขอทราบจาก คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ ผู้เขียน คอลัมน์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน อยู่ในขวัญเรือนนี้แหละ คุณชัชวาลย์เป็นแม่งานหลักคนหนึ่งของงานสืบสานล้านนาตลอดห้าปี คนที่เหนียวที่สุดคือเขา คนที่ถูกตำที่สุดก็คือเขา บางคนก็ว่าเอาวัฒนธรรมมาขาย บางคนก็ว่าจัดงานบังหน้าที่แท้แสวงหาผลประโยชน์ ก็แล้วแต่จะว่า อยากด่าอยากว่าอะไรก็ไปด่าไปว่าที่คุณชัชวาลย์ อย่ามาพาลด่าผู้เขียนอีกคน ความอดทนไม่สูงเยี่ยงอย่างคุณชัชแถมหรอก พร้อมกันนี้ก็ขอออกตัวไว้ก่อนว่าบทความนี้ไม่มีเจตนาแอบแฝงเพื่อจะมากล่าวแก้แค้นคุณชัช ไม่มาตีโพยตีพายหรือโว้ยวายอะไรเลย อยากบอกเล่าในสิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น สิ่งที่ข้าพเจ้าคิด สิ่งที่ข้าพเจ้ารู้สึก ในงานสืบสานล้านนาเท่านั้น

หากเขียนได้ดั่งงามล้ำเลิศก็อย่าอิจฉาข้าพเจ้าเลยกว่าจะมาถึงวันนี้ ข้าพเจ้ามีอดีตกาลร่วมห้าสิบปี หากนับเฉพาะอายุงานในวิชาชีพก็ไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี

ช่วงละอ่อน

หากเขียนได้แตกต๋วยก็อย่าว่าอะไรให้ข้าพเจ้าได้ยินเลย เป็นธรรมดาของคนแก่มักจะหลงตัวเอง (ฮั่นแน่ ...) โดยเฉพาะคนแก่ที่เริ่มแก่ก็ยิ่งพวกพาดตา ฮีโก้ โมโนอิสซิมพะรุงพะรัง โดนเคาะแต่ละที ยังกะพญานาคโดนตีที่ขนคหาง หากพ่นไฟได้ รับรองมอดไหม้เป็นจุดวิจุนคุณสีแล้วยกกำลังอีกสอง อันนี้ไม่ได้แหวะใครเลยนะอย่าคิดมาก ข้าพเจ้าว่าให้พี่อ้ายคนแก่ที่ชื่อมาลา คำจันทร์เท่านั้น

สืบสานล้านนาหนนี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 5-8 เมษายน 2544 ประธานกรรมการจัดงานคือ นางนวลสวาท เปาโรหิตย์ หรือป้านวลผู้ใจดีและมีหน้าตางดงาม ท่านผู้นี้มีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบสร้างวัฒนธรรมล้านนาหลายประการแต่ท่านไม่ขอให้เอ่ยถึง ส่วนคณะกรรมการจัดงานประกอบด้วย องค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สภาวัฒนธรรมเชียงใหม่ เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยพายัพ โขงเขียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาหน่วยงานราชการจังหวัดเชียงใหม่ ภาคธุรกิจ และองค์กรชุมชนจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง วัตถุประสงค์ของการจัดงานก็เพื่อกระตุ้นให้ผู้ที่มาร่วมชมงานได้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา และสืบทอดภูมิปัญญาล้านนาอันทรงคุณค่าให้ดำรงสืบต่อไป

ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 5 คาดว่าคงจะมีครั้งที่ 6,7,8... ต่อ ๆ ไป ขอให้สุขภาพของป้านวลดีขึ้น ๆ ขอให้คุณชัชวาลย์อย่าช้าเพราะด่า ขอให้คนล้านนาช่วยร่วมแรงร่วมใจกันกลมเกลียวกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างนี้ตลอดไป ฉบับนี้เนื้อที่หมดลงแล้ว ฉบับนี้อยากให้ท่านทั้งหลายดูรูปให้อิ่ม ฉบับหน้าจะพาแ่วให้อิ่มไปเลย

(อ่านต่อฉบับหน้า)